1852 N°. 124.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

DONDERDAG, 2 DECEMBER.

Deze Courant komt driemaal in de week uit en wel DINGSDAGS, DONDERDAGS en ZATURDAGS; dezelve kost in het ¼ jaar *f* 1-60, buiten *Assen* vrachtvrij *f* 1-75; de advertentiën van 1—5 regels *f* 1-00 en voor iederen regel meer 15 cent bij elke plaatsing, behalve 35 cent zegelregt. — Boekaankondigingen 20 pct. rabat. — **NB.** Advertentien voor de 1e bladz. kunnen Maandags Woensdags en Vrijdags uiterlijk tot **6**, die voor de 4e blz. tot **10** ure 's avonds aangenomen worden.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Gemeente *Assen* doen te weten, dat van af Vrijdag den 3 dezer maand, voor den tijd van veertien dagen, ter plaatselijke Secretarie gedurende de bureau-uren, voor een ieder ter inzage zal voorliggen het ontwerp van den Staat der Gemeente-eigendommen, vast te stellen en bij te houden door het Gemeente-bestuur, ter voldoening aan artikel 229 der Gemeentewet van 29 Junij 1851 (Staatsblad no. 85).

Diegene, welke mogt vermeenen aanmerkingen op het stuk te hebben, wordt verzocht dezelve schriftelijk aan het Gemeente-bestuur mede te deelen.

ASSEN den 29 November 1852.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
H. J. OOSTING.
Van wege dezelve, KIJMMELL.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Gemeente *Assen* doen te weten, dat het *Sint-Nicolaasfeest* voor dit jaar zal worden gevierd in den avond van maandag den 6 December aanstaande, uit hoofde de St.-Nicolaas-avond invalt op Zondag, en op laatstgemelden dag de gewone vermakelijkheden en tentoonstellingen niet behooren plaats te hebben,

ASSEN den 1 December 1852.

De Burgemeester, H. J. OOSTING.
De Secretaris, KIJMMELL.

NEDERLAND, 1 December.

Daar de Minister van Financien heeft te kennen gegeven niet voornemens te zijn, om vooreerst eene vermindering van de zegelbelasting op de Dagbladen toe te staan, bestaat, volgens den *IJ- en Amstelbode*, bij sommige leden van de Tweede Kamer het plan, om een wetsontwerp tot vermindering dier belasting aan te bieden.

— Het berigt als zoude de heer Lightenveld, bij het uitroepen van het Keizerrijk in Frankrijk, den baron Fagel als gezant te Parijs vervangen, is onjuist. De heer Lightenveld, gaat zich wel te Parijs vestigen, doch zonder eenig officieel karakter.

— *De Sneeker courant meldt* 25 *November:*

„Onze stad is vol van eene ontzettende ramp, alhier heden morgen, omstreeks 8 ure, voorgevallen. In de stoom-fabrijk namelijk van den heer J. Noyon, moest de ketel, waaronder reeds gestookt was, met meer water aangevuld worden en daartoe zou men de opening van boven, die van een schroefdeksel voorzien is, ontsluiten. Naauwelijks had men aan dit deksel de vereischte draaijende beweging gegeven, of het sprong plotseling omhoog, gevolgd van verzengend water en vernielende damp. Een der werklieden bleef op de plaats dood; een ander stierf reeds voormiddags; een derde bezweek in den vooravond en een vierde verkeert in groot gevaar. De heer Noyon zelf is mede aan zijn been gewond, doch, naar wij vernemen, niet in erge mate; meer lijdt zijn gemoed onder den druk dezer buitengewoon rampvolle omstandigheden, die hem van zoo nabij aangaan. Drie der ongelukkige werklieden waren ongehuwd en de vierde laat eene vrouw met drie kinderen na.

— Ook de Kamer van koophandel te Almelo heeft een adres van adhaesie aan het plan tot den aanleg van spoorwegen in de Noordelijke Provincien aan den Minister van Binn. Zaken gezonden.

— Volgens bekendmaking, door den Min. van Binn. Zaken gedaan, is 1 dezer de telegraphische gemeenschap tusschen Nederland en Belgie geopend geworden.

— Men schrijft uit Wolvega: Even als op de begrooting voor 1852, is ook op die voor 1853 weder eene aanzienlijke som uitgetrokken. om te dienen ter bestrijding der kosten van den geprojecteerden grindweg, van de Staten Zeedijk naar de Smilde, zoo wenschelijk voor het algemeen belang. Deze zaak is al zoover tot stand gekomen, dat er reeds commissarissen tot de verdere regeling zijn benoemd, en men zich mag vleijen, dat met den bedoelden grindweg spoedig een begin zal worden gemaakt, en dus weder een tijd lang werk aan veler handen zal zijn verschaft. *Pr. Fr. Ct.*

— De *Veend. Ct.* meldt het volgende uit Pekela: Zeker slager had eene koe volgens waarde aangegeven. Daar hij echter wist, dat de heeren ambtenaren al ligt het te laag aangegevene slagtvee benaderen, en genoemde koe wel wilde slijten, liet hij het beest veel eten en drinken, opdat hetzelve, voor minkundigen het aanzien van vet te zijn zou erlangen. Dit gelukte: de heeren zagen dien dikken waterbuik voor vet en vleesch aan, en benaderden hetzelve. Dewijl nu het dier geslagt zijnde op verre na niet vet was, is het batig saldo uitgeloopen op eenige guldens schade.

— In de zitting der Tweede Kamer der S. G. van 29 Nov. j.l. is na langdurige woordenwisseling met 32 tegen 22 stemmen bepaald, aan den Minister van kolonien afschrift te zenden van het rapport der commissie nopens het verslag der regering omtrent het beheer en den staat der Oost-Ind. bezittingen over 1849. Tevens is, na discussie over den stand der onderhandeling met den Pauselijke stoel, het 7e. hoofdstuk (R. K. Eeredienst) met 45 tegen 8 stemmen aangenomen, en zijn de eerste artikels van 't hoofdstuk Marine goedgekeurd.

— Bij besl. van 29 Nov. heeft Z. M. aan den Minister van staat W. A. baron van Schimmelpenninck van der Oije eervol ontslag verleend als HD. Commissaris in de provincie Gelderland, ingaande met 1 jan, en in zijne plaats benoemd den staatsraad in buitengewonen dienst L. G. A. graaf van Limburg Stirum, HD. Commissaris in de Prov. Groningen. — De s' Gravenhaagsche correspondent der Belgische Independance schreef, 27 November jl., dat er vele pogingen werden aangewend, om den Minister Thorbecke terug te houden van het ontslaan des heeren Schimmelpenninck, dat de verwijdering van dien hoogen ambtenaar welligt zou worden gevolgd door die des heeren van Ewyck, Commissaris des Konings in Noord-Holland, en van nog andere hooggeplaatste ambtenaren. Men weet, dat bovengenoemde correspondent niet altijd zoo heel juist is ingelicht omtrent zulke belangrijke zaken, doch er is aanleiding genoeg om zijne voorspelling eenige oplettendheid te schenken.

— Volgens een te 's Hertogenbosch verspreid gerucht, zou mgr. Zwijsen benoemd zijn tot aartsbisschop van Holland

— H. K. H. Prinses Marianne der Nederlanden bewoont thans eene Villa in eene der voorsteden van Rome, alwaar haar verblijf van langen duur schijnt te zullen zijn.

— Te Ezinge (Groningen) is de longziekte ontstaan.

BUITENLAND, 1 December.

FRANKRIJK. Jl. Zaturdag was de aandacht gevestigd op een artikel van den *Moniteur* ter gelegenheid van de herstelling des Keizerrijks. Drie punten van dit artikel hebben voornamelijk de aandacht getrokken: vooreerst, deszelfs uitnemend vredelievend karakter, verder de, in zekeren zin officiële, aankondiging van eene uitgebreide amnestie; eindelijk de bevestiging, dat de herstelling van het keizerlijk gouvernement slechts eene naamsverandering zal zijn van den tegenwoordigen regeringsvorm, en geene groote wijzigingen zal brengen in het bestaande.

— De Prins-President zeide dezer dagen aan eene deputatie van artistes: „de pers moet geene opinie scheppen, maar daarvan de echo zijn."

— Op de soirées van Prinses Mathilda worden sigaren gerookt. De Prins-President maakt ijverig gebruik van die vrijheid.

— Het berigt van den dood van den Beij van Tunis wordt tegengesproken.

— De opneming der stemmen zal Woensdag (1 Dec.) zijn afgeloopen. Op den avond van dien dag zal dat cijfer plegtig aan den Prins-President op St. Cloud aangeboden, en Donderdag daaraanvolgende het Keizerrijk, in tegenwoordiggeid der hooge staatsligchamen, geproclameerd worden. De plegtigheid van dien dag wordt vervolgens besloten met eene keizerlijke receptie en Zaturdag met groot gala.

— Den 27 dezer was het getal bekende stemmen op het Senatus consult als volgt: 7,752,903 *ja*, en 248,263 *neen*.

— Men zegt, dat een groot aantal Legitimistische maires en adjunct-maires zullen worden ontslagen.

— De Courier de L'Eure bevat het verhaal van de volgende zonderlinge jagt: Zekere heer Maubert, wonende in de omstreken van Girors, had des ochtends een vos bespeurd en maakte er jagt op. Het vervolgde dier, niet wetende waarheen te vlugten, loopt de woning in en wel naar de slaapkamer van Mevrouw Maubert, welke nog te bed lag. Het dier springt op het bed, maar Mevrouw Maubert, zonder te verschrikken, ligt de dekens op en houdt het dier gevangen, terwijl haar echtgenoot het dadelijk door een strik verworgt.

— Het huwelijk tusschen den Keizer-President en de Prinses van Wasa schijnt thans vastgesteld en de huwelijksplegtigheid in Maart plaats te zullen hebben.

ZWEDEN. Volgens berigt uit Stokholm, van den 19den, zijn, uithoofde van den voortdurend zorgelijken toestand des Konings, openbare gebeden voor zijne herstelling uitgeschreven.

ZWITSERLAND. De orde der kapucijner-monnikken, moet, op bevel van den Staatsraad, het kanton Tessin binnen 3 dagen tijds ontruimen, en wel omdat zij geene behoorlijke tucht in acht neemt, omdat zij leeft van aalmoezen ten koste des volks en omdat de gewone geestelijkheid zeer goed in de geestelijke behoeften der leeken voorzien.

AUSTRALIE. De jongste berigten uit Australie overtreffen de stoutste verwachtingen, wat den rijkdom der nieuw ontdekte goudmijnen betreft. Alleen van Mount Alexander zijn in eene week 107,284 oncen goud naar Geelong vervoerd, terwijl van Ballarat en Dight nog ongeveer 7000 oncen aankwamen, ter waarde van ongeveer vijf millioen Hollandsch en bijna een millioen per dag, welk cijfer nog meer vermeerderd zou zijn, indien het weder geen beletsel voor het vervoer geweest ware. In Augustus leverden de Victoria-mijnen 246,000 oncen goud. Te Adelaide Gully, werden zeven tonnen gouds verwacht, om op paarden naar Melbourne vervoerd te worden; in een woord, de berigten uit Australië overtreffen de schoonste tijdingen, ooit uit Californië ontvangen.

AMERIKA. Een zeker getal Amerikaansche gelukzoekers hebben zich naar de Venezuelaansche kust begeven, om voorzien van de noodige werktuigen, de opvissching van groote schatten te beproeven, die sedert ruim eene eeuw geleden, in de diepte bedolven liggen, door het vergaan van een Spaansch schip, de *san Pedro*, dat negen millioen dollars aan boord had, tot afbetaling van troepen in de Spaansche bezittingen in de nieuwe wereld. Twee jaren geleden ontdekten eenigen van het gezelschap de overblijfselen van het schip, en slaagden zij in het opvisschen van 25,000 doll.

DUITSCHLAND. Men verneemt, dat de gelijkheid, die in 1848 in Oostenrijk aan de Israëliten met de Christenen wierd toegekend, hun waarschijnlijk spoedig zal ontnomen worden.

— De Duitsche hoofdstaten stellen pogingen in het werk, om eene onderlinge overeenkomst te treffen nopens de handhaving der contrôle op vreemdelingen. Pruissen, Oostenrijk, Beijeren, Saksen en Baden zijn het reeds over de te nemen maatregelen eens. Men twijfelt er niet aan of de overige regeringen zullen zich spoedig bij hen aansluiten.
geerd is.

ITALIE. De correspondent van de D. News, te Florence meldt, dat er tegenwoordig ijverige pogingen in het werk worden gesteld, om de Madiai's tot terugkeer in den schoot der R. K. kerk te bewegen. – Francisco is thans onder opzigt van eene wacht Capucijner-moncikken, die geene middelen onbeproefd laten, om hem tot de R. K. kerk terug te brengen. Dit bevestigt het onlangs geuite vermoeden, dat Francisco daartoe behoorde, doch waarschijnlijk later door zijn huwelijk tot de Protestansche kerk overgegaan is. Rosa Madiai ontving een bezoek van des Hertogs stiefmoeder, de Hertogin Maria Fernandia, vergezeld van den Aartsbisschop van Lucca, die hare invrijheidstelling beloofde, indien zij haar Protestansch geloof wilde verloochenen. De briefschrijver geeft geene hoop op invrijheidstelling.

— Brieven uit Rome, van den 20sten, deelen de opening mede van den staatsraad, welke vooral in last heeft, het Bewind ten aanzien van de provincien in te lichten, en zich omtrent alle finantiële aangelegenheden te verstaan.

— Het Fransche dagblad L'Univers bevat het heugelijk berigt uit Napels, dat het bloed van den Heiligen Junuarius, nl. van zijn beeld in de Hoofdkerk weder op eene volledige wijze vloeibaar is geworden; uit dit wonderverschijnsel trekt men het besluit, dat vooreerst geene ramp het koningrijk zal bedroeven.

ASSEN, 2 December.

Bij het naderen van het St. Nicolaas-feest herinneren wij, dat in andere Provincien en gemeenten zoo van wege Gewestelijke en Plaatselijke Geneeskundige Commissiën als van wege de burgerlijke besturen is gewaarschuwd tegen het plakgoud op suikergoed en andere versnaperingen, die als dan te koop worden aangeboden; dit plakgoud is meerendeels van koper vervaardigd of bevat althans koperdeelen en kan daarom zeer schadelijk voor de gozondheid zijn.

— *Ter waarschuwing nemen wij hier over, wat* Dr. Vermeulen *uit Delft aan de Geneesk. Courant schrijft nopens de treurige gevolgen van een beet van een* niet dol *hondje, reeds kortelijk in ons vorig no. vermeld:* „Als nieuwe bijdrage, hoe gevaarlijk elke beet eens honds zijn kan, diene, dat de 14jarige zoon van C. hier ter stede, na voor ongeveer zes weken door een *niet dol*, doch kwaadaardig huishondje in het been te zijn gebeten, op den 13en dezer, na een vreesselijk lijden van 36 uren, aan watervrees is gestorven. Het wondje was als onbeteekend beschouwd en geene genees- of heelkundige hulp ingeroepen. Ik zal niet trachten hier de bekende verschijnselen der watervrees af te schilderen; het zij genoeg te vermelden, dat dezelve allen aanwezig waren in ontzettende hevigheid, en dat de dood welkom was, die een einde aan dit treurspel maakte. Bijgestaan door eenen mijner geachte collega's heb ik vruchteloos getracht al ware het slechts eenige verligting aan te brengen. Door het volstrekt onvermogen tot slikken was onze hulp noodzakelijk tot uitwendige middelen beperkt.

— Gisteren avond heeft alhier de aangekondigde openbare vergadering van het Genootschap: *Eloquentiae Sacrum* plaats gehad. Een vrij talrijk publiek was opgekomen. Achtervolgens lieten de heeren H. J. Smit, J. Gratama, N. H. Tatum Zubli, B. Oosting, J. Cohen, H. J. Oosting en Douglas hunne gaven hooren; zij mogen de voldoening smaken, dat zij aan het opgekomen publiek een zeer aangenamen avond en aan de armen eene niet onaanzienlijke bate bezorgd hebben. De heer J. Cohen sloot de vergadering met eene dankbetuiging aan de aanwezige heeren en dames voor de eer, aan het Genootschap, en voor de liefdadigheid, aan de armen bewezen.

— J. Ferverda, J. Oosting en T. Lunshof hebben voor hunne reeds bestaande vrachtwagendiensten tot vervoer van personen en goederen van Assen op Groningen en terug legale concessie gevraagd en bekomen. De vracht is per persoon *f* 00.50, voor kinderen de helft.

— Bij de Tweede Kamer is o. a. ingekomen eene concept-wet ter bekrachtiging van Prov. belastingen in Drenthe. Daarbij wordt voorgesteld de vereischte bekrachtiging te verleenen aan de heffing over 1853, en wat de opcenten op de belasting op het personeel betreft, over de dienst 185¾: *a.* van *twee* opcenten op de hoofdsom van de grondbelasting en van de belasting op het personeel; en *b.* van *twintig* opcenten op de hoofdsom van den rijksaccijns op de binn. en buitenl. gedistilleerd en de likeuren, binnen de provincie veraccijnsd, en van eene eigene belasting, in evenredigheid daarmede, op het binn. en buit. gedistilleerd en de likeuren, die, elders voor het rijk veraccijnsd, de provincie worden ingevoerd.

— Naar men verneemt, bestaat er vooruitzigt, dat aan het reeds geruimen tijd gekoesterde plan tot doortrekking van den straatweg van de Harender molen op Zuidlaren naar Gieten weldra uitvoering zal worden gegeven.

* **Meppel**, **30 Nov.** Gister avond hadden wij het genoegen eene buitengewone vergadering van de hier bestaande Rederijkerskamer *Erica* bij te wonen. -- Een zeer talrijk publiek was opgekomen. -- De Muzijk en Zanggezelschappen *Euterpe* en *Orpheus* zetteden door hunne welwillende medewerking niet weinig luister aan de vergadering bij. — Een zestal sprekers trad op en de keuze der dichtstukken voor eene zoodanige gelegenheid was zeer gepast, — Wij hopen dat ons dezen winter nogmaals eene dusdanige genotvolle en nuttige avond worde aangeboden.

* **1 Dec.** Naar wij vernemen, bestaat het voornemen bij het grootste gedeelte der Israelieten te Steenwijk, en wel bij het gegoedste en vroedste gedeelte, om autorisatie aan te vragen bij Z. M. tot oprigting eener afzonderlijke Gemeente en wel als: Afgescheidene Israelitische Gemeente te Steenwijk.

* **Bovensmilde**, **30 Nov.** Heden middag tusschen een en twee uur nam men hier een zonderling luchtverschijnsel waar, bestaande in eene witte streep, zigtbaar zoowel door de dunne wolkjes als aan de heldere lucht. Zij scheen zuidwest de aarde te raken en liep verder met het bovenste einde naar het westen. Hoe meer de zon het punt van schijnbare aanraking van de streep met de aarde naderde, des te meer naderde de streep den stand van perpendiculair, en toen zij er eindelijk boven was, was het luchtverschijnsel verdwenen.

* **Fluitenberg**, gemeente Ruinen, **30 Nov.** Las steller dezes in deze courant van 25 Nov. ll. een stuk uit Sellingen, betrekkelijk het wenschelijke van eene welingerigte zangschool ook op een dorp, zoo kan men melden, dat zelfs hier onlangs onder de directie van H. J. Zwiers, eene zangschool is tot stand gekomen, tellende reeds een aantal leden.

* **Ruinen**, **1 Dec.** Verleden week zijn verscheidene huisgezinnen alhier onverwachts verrast geworden door de milddadigheid van den algemeen geachten landbouwer Koop Tissingh uit het gehucht Ansen, waarvan de ingezetenen zich dikwijls mild betoonen in het uitdeelen van liefdegaven. De genoemde landbouwer heeft nl. in de laatst verloopene week eene koe van omstreeks 400 halve Ned. pnd. laten slagten en vervolgens laten uitdeelen aan diegenen, welke het noodig hadden. Moge dit voorbeeld ook anderen opwekken, om mededeelzaam te zijn jegens armen, en beseffen, dat het zaliger is te geven, dan te ontvangen.

* **Westerbork 29 Nov.** Heden kondigde het wapperen der vlag van de alhier nieuwgebouwde school een feest voor de schooljeugd aan. Dit feest was ontworpen door den Onderwijzer en den heer Predikant, die door de voornaamste ingezetenen dezer gemeente in de uitvoering werden ondersteund. Vele ingezetenen waren opgekomen, om van dit feest getuige te zijn. 'S morgens te elf uur, nadat de kinderen hunne zitplaatsen hadden ingenomen, opende de onderwijzer deze plegtigheid met een toepasselijke aanspraak, waarin hij ten 1e betoogde het groote belang van opvoeding en onderwijs, ten 2e zijnen dank betuigde aan het bestuur der gemeente voor het nieuwe schoolgebouw, en aan den heer Predikant voor diens invloedrijke medewerking; ten 3e wendde hij zich tot de ingezetenen, gaf aan velen zijne tevredenheid te kennen over het geregeld ter school zenden hunner kinderen en wekte anderen op, die hierin wel eens nalatig waren, om toch door dat zoo voortreffelijk middel met hem mede te werken tot het onvergankelijk heil hunner dierbare panden, en eindelijk ten 4 sprak hij indrukwekkend tot zijne leerlingen, gaf hun te kennen, hoezeer hij hun geluk wilde, en wenschte, dat zij voortdurend zich ijverig betoonden, om door gehoorzaamheid en vlijt, daartoe met hem mede te werken. Zeer gepast werd deze rede beantwoord door den heer Kijmmell, in naam van de leden van het gemeente-bestuur: en door den heer Predikant, wiens woorden, zoo men mag vertrouwen, en voor den onderwijzer, en voor de kinderen, en voor de toehoorders, heilzame herinneringen zullen wekken. Vervolgens werden eenige toepasselijke gezangen door de jeugd uitgevoerd, en werd deze op krentebrood en chocolade onthaald, waarmede allen regt in hunnen schik waren. Ten besluite deden de onderwijzers met hunne vrolijke kweekelingen eene wandeling door het dorp, die nu en dan door een aangenaam gezang werd verlevendigd. Te half 4 uur keerden alle wel voldaan huiswaarts. Op aller gelaat was de vrolijkheid te lezen en nimmer zal de jeugd dit vreugde feest vergeten.

Boter- en Wolmarkt te Assen.

Assen is voor den binnenlandschen handel zeer geschikt gelegen; hare weekmarkt neemt steeds in bloei toe, maar kan en zal zulks zeker nog meer doen, wanneer de beletseien weggenomen en de juiste maatregelen tot bevordering aangewend worden.

Onder de beletselen rekenen wij den slechten toestand van sommige wegen, die naar Assen leiden, als de Beilerweg, de weg van Norg naar den Rijksstraatweg etc. De opheffing daarvan ligt minder onder het bereik van het bestuur dezer gemeente.

Tot de middelen ter bevordering brengen wij, onder meer, de vestiging van eene boter- en wolmarkt te Assen, waartoe, naar wij meenen, het gemeente bestuur zeer kan medewerken.

De vatboter, die door de landlieden in naburige gemeenten gemaakt wordt, wordt thans gedeeltelijk naar Groningen gebragt, en gedeeltelijk naar kooplieden en Commissionairs te Meppel of andere plaatsen verzonden.

Zoo er te Assen eene botermarkt bestond, zouden vele landlieden hunne boter niet zoover behoeven te vervoeren, of wel den verkoop daarvan zelve kunnen bezorgen, en deze niet aan anderen moeten overlaten.

De wol, welke in de gemeenten om Assen zeer veel gewonnen wordt, wordt thans meestal door opkoopers bij de schapenhouders opgekocht; men is dus bij de bepaling van den prijs van deze opkoopers afhankelijk; er wordt zelden een vaste prijs bekend; en menig boer verneemt later tot zijn leedwezen, dat een ander voor wol van dezelfde kwaliteit een veel hoogeren prijs gemaakt heeft, dan hij.

Wij gelooven daarom, dat de pogingen; om te Assen eene boter- en wolmarkt te vestigen, veel kans hebben, om wel te slagen.

Maar hoe kan het gemeente bestuur zulks bevorderen?

1o. Door vaste dagen voor den boter- en wolhandel te bepalen en te zorgen, dat deze algemeen bekend worden, ten einde kooper en verkooper zulks weten;

2o. door voor eene goede plaats en voor eene goede gelegenheid tot naauwkeurig en spoedig wegen te zorgen, en

3o. door het uitloven van premien zoowel voor dengenen, die de meeste boter aanbrengt en verkoopt als voor hem, die de meeste boter koopt. en zulks tot zoolang de markt gevestigd is, of blijkt niet gevestigd te kunnen worden. *Red.*

Inenting der longziekte.

De Minister van Binn. Zaken heeft aan den Directeur en de Leeraren van 's Rijks veeartsenijschool te Utrecht opgedragen, een naauwkeurig onderzoek te doen naar de waarde van de inenting als voorbehoedmiddel tegen de longziekte. Door den Directeur Wellenbergh, die met den heer Jennes,zich naar Hasselt heeft begeven, is deswege een zeer belangrijk rapport uitgebragt. Wij ontleenen daaraan het volgende: De inenting geschiedt met het vocht, hetwelk uit eene door longziekte aangedane long wordt uitgedrukt, bij voorkeur genomen van een dier, bij hetwelk de ziekte nog in het eerste tijdperk verkeert. De inenting geschiedt aan het uiteinde van de staart; indien dezelve op andere ligchaamsdeelen plaats heeft, heeft ze meest altijd eene ongunstige uitkomst. Inentingen op het boveneinde van den staart, op den schoft, in den neus en aan de zijvlakken van den hals hebben de ernstigste toevallen en in de meeste gevallen den dood ten gevolge gehad.

Na 12 tot 30 dagenbeginnen zich de eerste verschijnselen te openbaren; de algemeene zijn: looomheid, verminderde eetlust, trage mestontlasting en eenige koortsachtige beweging; de plaatselijke: zwelling van de staart, welke bij doorsnijding het marmerachtig aanzien heeft van eene door longziekte aangetaste long. Zoo de bewerking regelmatig afloopt, heeft zulks weinig invloed op den algemeenen toestand van het dier. Gaat echter de zwelling in koud vuur over, zoo verliezen de dieren dien ten gevolge dikwijls een gedeelte van den staart. Somtijds, doch zeldzaam, strekt de ontstekingachtige zwelling zich over andere ligchaamsdeelen en weefsels uit, en veroorzaakt dan meestal den dood. Bij eenige runderen blijft de inenting, hetzij wegens gebrek aan vatbaarheid voor de longziekte, hetzij wegens andere oorzaken volstrekt zonder uit-

werking. Deze dieren schijnen ook voor de verdere inwerking der smetstoffe bevrijd te blijven. Ook zou de inenting geene uitwerking hebben bij runderen, die eenmaal de longziekte gehad hebben en daarvan hersteld zijn.

Door de Commissie zijn van den 14 Junij 1852 tot den 9 Julij daaraanvolgende, bij 14 veehouders 247 runderen van verschillenden leeftijd en toestand ingeënt. Onder deze waren 154 melkkoeijen, 6 gusten, 32 pinken en 55 kalveren. Werking is waargenomen bij 95 koeijen, 3 gusten, 21 pinken en 13 kalveren. Na de inenting zijn nog 16 runderen door de ziekte aangetast, terwijl 10 ten gevolge der inenting zijn overleden.

Reeds in de eerste plaats valt in het oog, dat zich niet bij alle runderen, die de inenting ondergaan hebben, verschijnselen hebben geopenbaard; er is ongeveer $\frac{1}{3}$ overgebleven, waarbij geene de minste uitwerking is waargenomen. Bij de melkkoeijen en de pinken is de verhouding tusschen de inenting en hare uitwerking meer aanmerkelijk en gelijk staande ongeveer als : 3:2 Bij de kalveren daarentegen is zij betrekkelijk gering en staat als $4\frac{1}{4}$: 1. Waaraan deze mindere vatbaarheid, die ook door Dr. Willems is waargenomen, welke beweert, dat de inenting bij kalveren van eenige dagen tot 6 maanden oud, zelfs tot drie malen herhaald, nimmer eenige werking heeft voortgebragt, moet toegeschreven worden, is onbekend en schijnt eenigzins onverklaarbaar, omdat niet alleen kalveren van verschillenden leeftijd door de longziekte kunnen worden aangetast, maar er zelfs voorbeelden bestaan van kalveren, welke met de longziekte, in vrij hevigen graad ontwikkeld, zijn geboren.

Het getal runderen, die na de inenting door de longziekte zijn aangetast, bedraagt tot op heden 16 stuks. Ofschoon dit getal vrij aanmerkelijk is, bewijst het niets ten nadeele van het voorbehoedend vermogen der inenting; en het was vooruit te verwachten, dat onder de ingeënte dieren, die steeds met longziekte in aanraking geweest waren en waaronder zich, tijdens de inenting, nog vele bevonden, die door de ziekte waren aangetast, zich meerdere of mindere gevallen van longziekte zouden voordoen. Het mag hier niet onopgemerkt blijven, dat bij geen dezer dieren de minste plaatselijke verschijnselen, als gevolg der inenting, zich hebben vertoond.

Een aanmerkelijk verschil bestaat er verder in den tijd, waarop de dieren, na de inenting, door de longziekte zijn aangetast geworden. Want, terwijl zich bij eenigen reeds weinige dagen na de kunstbewerking de eerste verschijnselen der ziekte hebben geopenbaard, zijn zij bij anderen na 3 en 4 weken en bij een zelfs 7 weken daarna waargenomen.

De waarneming, dat na de inenting een betrekkelijk lange tijd het uitbreken der ziekte kan vooraf gaan, bewijst verder, dat deze kunstbewerking niet in staat is, om deze ziekte te voorkomen; indien deze reeds, ofschoon dan ook in een zeer ligten graad en in den aanvang, reeds in het ligchaam aanwezig is, zoodat er nog eenige weken moeten verloopen, alvorens de eerste verschijnselen zich voordoen.

Ook de meening van sommigen, dat de longziekte in haar verloop, ten gevolge van de inenting, een meer goedaardig karakter en een gunstiger uitkomst zou verkrijgen, wordt niet bevestigd, als zijnde het grootste getal der aangetaste dieren gestorven. Op vee, hetwelk tijdens de inenting kennelijk door de longziekte was aangetast, heeft zij mede geen den minsten invloed gehad. Bij onderscheiden dieren, waarvan men verzekerd was, dat zij vroeger de longziekte gehad hadden, heeft zich nimmer eenige werking na de inenting geopenbaard.

De uitwerking was zeer verschillend. Eenige dieren verloren door de sterke zwelling het topeinde van de staart; bij anderen breidde zich de zwelling in heviger graad uit, waarbij koud vuur kwam, zoodat ze het grootste gedeelte van de staart verloren; nog weder bij anderen deelde zich de zwelling aan de aars en andere uitwendige deelen, en vervolgens ook aan de inwendige deelen mede. Wegens de inwendige zwelling der betrokkene en omliggende deelen, wordt de mogelijkgeid, om eenige stoffen te ontlasten, hoe langer hoe moeijelijker, zoodat de dieren voortdurend persen en zich uitputten, om nog iets kwijt te kunnen raken. Later wordt dit geheel onmogelijk en sterven zij in den treurigsten toestand. Een zoodanig verloop en eene dergelijke ongunstige uitkomst, welke door geen middel schijnt gestuit of voorkomen te kunnen worden, heeft onder de 247 ingeënte runderen, bij 10 derzelve plaats gevonden.

Als eene merkwaardige en belangrijke bijzonderheid wordt vermeld, dat al de dieren, die tengevolge van de hevige werking der inenting zijn gestorven, waarvan er eenige, zoowel om den voortgang der ontaarding naauwkeurig na te gaan als om hare genezing te beproeven, voor de beproeving zijn aangekocht en aan 's Rijks Veeartsenijschool behandeld, bij de opening bleken volkomen gezonde longen te hebben

Indien de inenting gunstig verloopt, gelijk in verre weg de meeste gevallen heeft plaats gehad, heeft zij op den algemeenen toestand der dieren volstrekt geen nadeeligen invloed uitgeoefend, en schijnt de aandoening zich geheel en al tot den staart te bepalen. De melkafscheiding vermindert niets, de afkalving en het tochtig worden heeft op den gewonen tijd plaats. Bij een dergelijk verloop, was eenige behandeling onnoodig en werd de genezing aan de natuur overgelaten.

Ofschoon, zoo als reeds vroeger is opgemerkt, deze proefnemingen tot nog toe niets zekers omtrent de deugdelijkheid der inenting, als voorbehoedmiddel tegen de longziekte, kunnen bewijzen, zijn zij echter in dat opzigt niet onbevredigend, daar er onder het ingeënte vee, dat in gedurige aanraking met longzieke runderen blijft, van af den 15den Augustus jl. tot op heden (21 Sept.) geen nieuw geval dezer ziekte zich heeft voorgedaan.

Ook de verkregene uitkomsten zijn, met betrekking tot de eerste gevolgen, niet onbelangrijk. Wel is waar blijkt daaruit, dat de inenting een niet zoo onschadelijk middel is als vroeger werd beweerd, en zij in sommige gevallen, zonder dat de reden daarvan voldoende bekend is, eene hoogst ongunstige uitkomst kan hebben; doch men mag niet uit het oog verliezen, dat deze eerste inentingen alleen hebben plaats gehad bij vee, waaronder sedert langeren tijd de longziekte geheerscht heeft, zoodat de mogelijkheid bestaat, dat eene grootere vatbaarheid voor deze ziekte tot de hevige verschijnselen aanleiding heeft gegeven.

Mogt echter werkelijk blijken, dat door de inenting de vatbaarheid voor de longziekte verdwijnt, waartoe wel eenig vermoeden bestaat, maar hetwelk later, en eerst dan, wanneer de dieren na de kuntsbewerking en hare gevolgen aan den invloed van de smetstoffe blootgesteld worden, zal kunnen bepaald worden, dan mag deze ontdekking als eene belangrijke aanwinst in de veeartsenijkunde beschouwd worden, daar in dat geval, door een betrekkelijk gering verlies van ongeveer 4 percent, eene aanmerkelijke schade kan voorkomen worden, terwijl het niet onwaarschijnlijk is, dat naauwkeurige proefnemingen en een naauwgezet onderzoek, vooral ten aanzien der stoffe, welke tot de inenting zal kunnen en moeten gebezigd worden, en het ontwijken van schadelijke invloeden, die nu nog onbekend zijn, eene meer gunstige uitkomst zullen ten gevolge hebben.

ADVERTENTIEN.

De ondergeteekende maakt, namens het Hoofdbestuur van het Genootschap ter bevordering van den LANDBOUW in dit gewest, bekend, dat door hetzelve, ingevolge art. 22 van het Reglement, is bepaald, dat de algemeene vergadering van het Genootschap, voor het jaar 1853, en de daarmede verbondene Keuring van Dekhengsten en Tentoonstelling van VEE, op nader te bepalen dag, zullen gehouden worden te Dieverbrug.

ASSEN, 21 November 1852.

De Secretaris van het Hoofdbestuur,
J. A. WILLINGE GRATAMA.

OP WOENSDAG DEN 8 DEC. 1852,

des voordemiddags te 10 uren, ten GEMEENTE-HUIZE te Eelde

Palmslag

van de Verkoop der **goederen** van J. J. GORTEMAKER te Eelde.

Mr. C. E. KNIPHORST.

AANBESTEDING.

Op VRIJDAG den 10 December 1852 des middags ten 12 ure, zal onder nadere approbatie, in het GEMEENTEHUIS te Sleen, worden aanbesteed:

Het bouwen van eene nieuwe **PASTORIJ** en **SCHUUR** voor de Hervormde gemeente te Sleen, met bijlevering van alle daarvoor benoodigde **materialen.**

Deze aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod. Het betrekkelijke bestek en de voorwaarden zullen ter lezing voorliggen: te Assen in de LOGEMENTEN van A. HOFSTE en J. OOSTERGETEL; te Sleen in het GEMEENTEHUIS; te Meppel in het HEEREN-LOGEMENT; te Smilde in de VEENHOOP; te Hoogeveen in het POSTHUIS; te Coevorden in de KOPPELPAARDEN: te Gasselternijeveen bij de Wed. BAKKER; te Groningen bij VAN DER LAAN; te Winschoten bij VAN DIJK; te Wildervank in het GEMEENTE-HUIS; en te Zwolle bij SCHEUER voor de Kamper poort.

De aanwijzing in loco zal gedaan worden een uur voor de besteding, terwijl nadere informatien en inzage der teekening te bekomen zijn bij den Adm.-Kerkvoogd S. G. E. DINCKGREVE, te Sleen.

Het **BESTEK** dezer AANBESTEDING is ter **drukkerij** dezer **Courant** te bekomen tegen den prijs van **f 1.00.**

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 30 Nov. Onze granenmarkt was heden meest bij vorige gesteldheid, behalve Gerst en Tarwe, voor welke zich meer vraag openbaarde. Prijzen zijn echter weinig gevariëerd. Koolzaad en Olie blijven goed gevraagd en prijshoudend. Het beste Koolzaad vindt voortdurend, tot prijzen van f 10 a f 10.40, nemers. Raapolie, contant f 82, op het voorjaar f 33 a f $33\frac{1}{2}$.

HOOGEVEEN, 30 Nov. Rogge f 6.55 Boekweit *f* 5.50. Haver *f* 0.00. Boter Ned. pd. 56 cent. Honig 23 ct.

STEENWIJK, 29 Nov. Rogge *f* 6,25 à 6.80. Boekweit *f* 5.10 à 6.20. Boter per $\frac{1}{8}$ ton *f* 17,00.

OLDEMARKT, 27 Nov. Boter $\frac{1}{8}$ ton *f* 19,00 à 19.50.

COEVORDEN, 29 Nov. Rogge *f* 6.25. Boekweit *f* 6,00. Boter Ned. pd. 55 c.

AMSTERDAM, 30 Nov. Werk. Sch. $2\frac{1}{2}$ pct. $63\frac{15}{16}$ à 64 dito 3 pct. $76\frac{15}{16}$ à $77\frac{1}{16}$ dito 4 pct. $95\frac{1}{4}$ à $95\frac{5}{16}$. —

Ter Boek- en Courant-drukkerij van J. A. WILLINGE GRATAMA *Assen*